

Asia: VN/18285/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuttavana olevassa hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustalain. Esitys tarkentaisi päiväkodin henkilöstön mitoitukselta poikkeamista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatustalainhenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä.

Päiväkodin henkilöstön mitoitukselta poikkeaminen ei tuo mitään uutta nykyiseen mitoitukseseen, vaan tarkentaa ja selkiyttää jo voimassa olevaan pykälää, jossa määritellään mitoitukselta poikkeamisen ehdot. Nykyiselläänkään mitoitukselta poikkeaminen ei ole sallittua henkilöstön poissaolojen vuoksi. Tilanteessa, jossa lakia kuitenkin tulkitaan monin tavoin kunnissa, määrittelyn täsmentäminen on tärkeää. Riittävä henkilöstö on varhaiskasvatuksen laadukkaan toiminnan ydinelementti, varmistaen lasten hyvinvointia, oppimista ja yksilöllisen tarpeen mukaista tukea.

Suurista kustannusvaikutuksistaan huolimatta olisi kannatettavaa ja lapsen edun mukaista esityksen perusteluosioissa esiin nostettu muutosvaihtoehto henkilöstömitoitukseen. Tämä ehdotus poistaisi varhaiskasvatusasetuksen 1 §:n 2 momentin mukaisen osapäiväisiä kolme vuotta täyttäneitä lapsia koskevan suhdeluvun 1/13. Käytännössä tätä osapäiväisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten suhdelukua on erittäin hankala soveltaa. Siksi olisi tarkoituksenmukaista noudattaa lapsen varhaiskasvatuksessa oloajasta riippumatta yhtä yhtenäistä kolme vuotta täyttäneille sovellettua suhdelukua 1/7.

Toinen muutosehdotus koskee varhaiskasvatuksen epäkohtiin tai niiden uhkiin puuttumista. Tällä hetkellä varhaiskasvatustalain ei ole velvoitetta henkilökunnalle puuttua havaitsemiinsa lapsen varhaiskasvatukseen kohdistuviin epäkohtiin. Velvollisuus puuttumiseen olisi osa ennakkollista

valvontaa. Ilmoitus epäkohdista tulisi hallituksen esitysluonnoksen mukaan tehdä kirjallisesti. Esitykseen olisi hyvä tarkentaa mitä kirjallinen ilmoitus käytännössä tarkoittaa, esim. riittääkö ilmoitukseksi sähköpostiviesti tai vastaava.

Henkilökunnan puuttuminen havaittuihin epäkohtiin on tärkeää, mutta koska se kohdistuu oman työyhteisön toimintaan, puuttuminen saattaa olla vaikeaa. Erityisesti, jos ilmoitus liittyy toisen työntekijän toimintaan, on ilmoituksen johdosta tehtävien toimenpiteiden oltava harkittuja ja hyvään työetiikkaan pohjaavia. Asian vaikeuden vuoksi lakiluonnoksessa oleva kirjaus siitä, että ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia, on tärkeä lain toteuttamisen kannalta. Hallituksen esityksessä myös todetaan, että varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavan henkilön tulisi ilman aiheutonta viivytystä käynnistää toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Lisäksi varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan tulisi tarvittaessa antaa ohjausta ja neuvontaa epäkohdan poistamiseksi. Näiden lisäksi tarvittaessa tulisi tehdä ilmoitus aluehallintovirastolle mahdollisia toimenpiteitä varten. Ilmoituksen tehneellä olisi myös oikeus saada tietoonsa, minkälaisiin toimenpiteisiin asiassa on ryhdytty. Tämä kirjaus esityksessä on ilmoituksen tekijän kannalta tärkeä.

Esitetyt muutosehdotuksen varhaiskasvatuslakiin ovat oleellisia varhaiskasvatuksen laadun parantamiseksi ja sitä kautta lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Siksi THL kannattaa molempia ehdotettuja lakimuutoksia.

Lindberg Päivi
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL